

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.032.05.2018

Ks. Tomasz Folga
Dyrektor Caritas Diecezji Sosnowieckiej
ul. Korczaka 5, 41-200 Sosnowiec

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/18/096 – Działania wspierające i aktywizujące osoby bezdomne

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Caritas Diecezji Sosnowieckiej ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ks. Tomasz Folga, Dyrektor Caritas Diecezji Sosnowieckiej ² od 1 lipca 2012 r. (akta kontroli str. 3)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Działania organizacji pozarządowych podejmowane w celu udzielenia pomocy osobom bezdomnym. 2. Nadzór nad realizacją zadań na rzecz bezdomnych.
Okres objęty kontrolą	Od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych w 2018 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 w związku z art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	1. Bogusława Pala, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/363/2018 z dnia 4 grudnia 2018 r., 2. Michał Nowak, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/358/2018 z dnia 28 listopada 2018 r. i LKA/31/2019 z dnia 10 stycznia 2019 r. (akta kontroli str. 1-2)

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

Ocena ogólna	<p>Caritas zapewnił schronienie osobom bezdomnym oraz prowadził działania aktywizujące i wspierające osoby bezdomne w czterech jednostkach terenowych: dwóch schroniskach dla osób bezdomnych i dwóch noclegowniach.</p> <p>Trzy z czterech placówek terenowych spełniało w pełni wymogi Rozporządzenia Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2018 r. w sprawie <i>minimalnych standardów noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni</i>⁵. W czwartej placówce, brakująca część wyposażenia sanitarnego, zgodnie z ww. przepisem, winna być uzupełniona do końca 2020 r.</p> <p>Usługi świadczone przez Caritas, ukierunkowane na wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej były realizowane w zakresie zaproponowanym przez Caritas (bowiem gminy zawierając umowy dotyczące udzielenia schronienia bezdomnym osobom nie przekazały do realizacji szczególnych zadań w tym</p>
--------------	---

¹ Dalej: Caritas.

² Dalej: Dyrektor Caritas lub Dyrektor.

³ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, ze zm.; dalej: ustawa o NIK.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U., poz. 896; dalej: Rozporządzenie w sprawie. minimalnych standardów.

obszarze), a także w oparciu o postanowienia kontraktów socjalnych czy też indywidualnych planów wychodzenia z bezdomności. Caritas we własnym zakresie nie korzystał z możliwości opracowania indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.

Dotacje przyznane Caritas, dotyczące zadań związanych z udzieleniem pomocy osobom bezdomnym zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem i rozliczone na zasadach ustalonych w zawartych umowach.

Dyrektor Caritas wdrożył rozwiązania umożliwiające sprawowanie prawidłowego nadzoru na działalnością schronisk dla bezdomnych oraz noclegowni.

Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła niższego od wymaganego stażu pracy zatrudnionego w 2017 r. Kierownika Schroniska w Będzinie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania Caritas Diecezji Sosnowieckiej podejmowane wobec osób bezdomnych

Opis stanu faktycznego

Caritas zostało powołane Dekretem Biskupa Sosnowieckiego z dnia 11 czerwca 1992 r. o *nadaniu Statutu Caritas Diecezji Sosnowieckiej*. Do zadań Caritas wymienionych w Statucie należało m.in. prowadzenie działalności charytatywno-opiekuńczej, systematyzowanie jej form i podejmowanie działań na rzecz szerokiego zakresu potrzebujących. Wśród kompetencji Dyrektora Caritas Statut wskazywał m.in. powoływanie i likwidację terenowych jednostek, nadawanie im statutów, oraz nadzór i kontrolę nad terenowymi jednostkami organizacyjnymi. Wśród terenowych jednostek organizacyjnych Caritas wymieniono m.in.: noclegownie oraz schroniska dla bezdomnych.

W okresie objętym kontrolą Caritas prowadził dwa schroniska dla bezdomnych oraz dwie noclegownie:

- Schronisko dla Bezdomnych Caritas Diecezji Sosnowieckiej w Będzinie – Łągiszy, ul. Energetyczna 10⁶;
- Schronisko dla Bezdomnych Caritas Diecezji Sosnowieckiej w Dąbrowie Górniczej - Ząbkowicach, Al. Zwycięstwa 6⁷;
- Noclegownię Caritas Diecezji Sosnowieckiej w Dąbrowie Górniczej, ul. Łączna 31⁸;
- Noclegownię Caritas Diecezji Sosnowieckiej w Sosnowcu, ul. Kaliska 25⁹.
(akta kontroli str. 9-57, 92-128, 147, 150, 163-164)

1.1 W latach objętych kontrolą Caritas udzielił pomocy w swoich placówkach następującej liczbie osób bezdomnych:

Schronisko w Będzinie:

- w 2016 r. – 97 osób;
- w 2017 r. – 96 osób;
- w 2018 r. (do dnia 31 października) – 71 osób.

⁶ Utworzone Decyzją Dyrektora Caritas z dnia 1 sierpnia 1992 r. jako Dom dla bezdomnych mężczyzn (aktualna nazwa od dnia 7 marca 2016 r.), dalej: Schronisko w Będzinie.

⁷ Utworzone Decyzją Dyrektora Caritas z dnia 1 sierpnia 2001 r. jako Dom dla bezdomnych mężczyzn (aktualna nazwa od dnia 7 marca 2016 r.), dalej: Schronisko w Dąbrowie Górniczej.

⁸ Utworzoną Decyzją Dyrektora Caritas z dnia 1 listopada 1999 r., dalej: Noclegownia w Dąbrowie Górniczej.

⁹ Utworzoną Decyzją Dyrektora Caritas z dnia 1 listopada 2002 r., dalej: Noclegownia w Sosnowcu.

b) Schronisko w Dąbrowie Górniczej:

- w 2016 r. – placówka nieczynna (remont);
- w 2017 r. – 82 osoby;
- w 2018 r. (do dnia 31 października) – 74 osoby.

c) Noclegownia w Dąbrowie Górniczej:

- w 2016 r. – 167 osób;
- w 2017 r. – 167 osób;
- w 2018 r. (do dnia 31 października) – 131 osób.

d) Noclegownia w Sosnowcu:

- w 2016 r. – 87 osób;
- w 2017 r. – 136 osób;
- w 2018 r. (do dnia 31 października) – 78 osób.

Jak wyjaśnił Dyrektor, w placówkach prowadzonych przez Caritas zapewniono schronienie wszystkim skierowanym przez ośrodki pomocy społecznej osobom bezdomnym. W sytuacji, gdy dla danej osoby ośrodek pomocy społecznej nie wydał decyzji, odmowa przyjęcia do placówki następowała jedynie w przypadku braku miejsc. W przypadku odmowy przyjęcia osoby bezdomnej, wskazywane były przez Caritas inne placówki udzielające schronienia. Nie prowadzono rejestru osób, którym odmówiono przyjęcia do placówek Caritas.

Caritas nie identyfikował osób bezdomnych. Do jego placówek przyjmowane były zazwyczaj osoby wcześniej zidentyfikowane przez pracowników socjalnych ośrodków pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 147, 1389, 1393-1394, 1501, 1503)

1.2 Trzy, spośród czterech placówek prowadzonych przez Caritas¹⁰, spełniały wymogi¹¹ wynikające z *Rozporządzenia w sprawie minimalnych standardów*. Noclegownia w Sosnowcu nie spełniała wymogów ww. rozporządzenia w zakresie wymaganej liczby niektórych urządzeń sanitarnych. Dyrektor wyjaśnił m.in., że Caritas stara się spełnić wymagania standardów w krótkim czasie, lecz spory wpływ na to mają czynniki finansowe. Ustawodawca wskazuje termin spełnienia dostosowania minimalnych standardów placówki do końca 2020 roku i termin ten jest dla Caritas wiążący.

(dowód: akta kontroli str. 1501, 1503-1504)

Kierownik Schroniska w Dąbrowie Górniczej spełniał wymagania¹² określone w art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej*¹³, natomiast Kierownik Schroniska w Będzinie w momencie obejmowania stanowiska nie posiadała co najmniej trzyletniego stażu, co zostało opisane dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji *ustalone nieprawidłowości*.

(dowód: akta kontroli str. 1501, 1503, 1817-1826)

Wszystkie osoby zatrudnione przez Caritas jako pracownicy socjalni (sześć zatrudnionych na koniec 2018 r.) spełniały wymogi dotyczące wykształcenia, określone w art. 116 ust. 1 *ustawy o pomocy społecznej*¹⁴. Osoby zatrudnione jako opiekunowie (13 osób na koniec 2018 r.) spełniały wymogi art. 48a ust. 2g i 3a ww. ustawy w zakresie wykształcenia, jednak osiem osób zatrudnionych na koniec

¹⁰ Poddanych oględzinom w trakcie niniejszej kontroli.

¹¹ Schronisko w Będzinie, Schronisko w Dąbrowie Górniczej, Noclegownia w Dąbrowie Górniczej.

¹² Co najmniej trzyletni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej.

¹³ Dz. U. z 2018 r. poz. 1508, ze zm.

¹⁴ Jedna z osób, była zatrudniona do 2017 r. na podstawie art. 156 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

2018 r. nie wykazało przeszkolenia w zakresie pierwszej pomocy, wymaganego zgodnie z ww. przepisem¹⁵.

Jak podał m.in. Dyrektor, Caritas w kontrolowanym okresie w schroniskach i noclegowniach zatrudniał czterech opiekunów na podstawie umów o pracę, pozostali opiekunowie zatrudnieni byli na podstawie umów cywilnoprawnych. Caritas Diecezji Sosnowieckiej 10 września 2015 r. organizowała dla wszystkich pracowników szkolenie z zakresu udzielania pierwszej pomocy, natomiast nie wszyscy zatrudnieni w tym czasie opiekunowie z przyczyn znanych tylko sobie skorzystali z możliwości uzupełnienia potrzebnych kwalifikacji. Natomiast opiekunowie bezdomnych zatrudnieni na zleceniu oświadczają podczas zawierania umów, iż posiadają odpowiednie uprawnienia do wykonywania czynności sprawowania opieki nad podopiecznymi przebywającymi w placówkach Zleceniodawcy. W związku z tym, iż na dzień dzisiejszy nie wszyscy opiekunowie Caritas Diecezji Sosnowieckiej posiadają ukończone szkolenie z pierwszej pomocy, jeszcze w miesiącu styczniu 2019 r. Caritas zorganizuje szkolenie w zakresie udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, uzupełniając tym samym u swoich pracowników etatowych brakujące kwalifikacje zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, respektując obowiązkową obecność pracowników odpowiednim zarządzeniem.

W dokumentacji tylko jednej z osób pracujących w noclegowniach i schroniskach (pracownik socjalny) znajdowały się dokumenty potwierdzające udział w szkoleniach specjalistycznych, a tym samym spełnienie wymogu art. 119 ust. 2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym przy wykonywaniu zadań pracownik socjalny jest obowiązany podnosić swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach i samokształcenie. Caritas nie organizował takich szkoleń i nie wymagał od pracowników przedstawiania dokumentów potwierdzających podnoszenie przez nich kwalifikacji.

(dowód: akta kontroli str. 1817-1826)

Odnosząc się do powyższego Dyrektor podał, iż: *Pracownicy socjalni wyszczególnieni w wystosowanym przez NIK piśmie są zatrudnieni w placówkach Caritas na podstawie umów cywilnoprawnych i tak jak opiekunowie oświadczają w zawartych umowach zlecenia, że posiadają odpowiednie kwalifikacje do wykonywania pracy pracownika socjalnego. Nadmieniam, że osoby te (...) są obecnie pracownikami MOPS, zatrudnionymi właśnie jako pracownicy socjalni i domniemam, że jako etatowi pracownicy Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej podnoszą swoje kwalifikacje dotyczące problematyki bezdomności, natomiast nie przedstawiają w Caritas dokumentów poświadczających ukończone kursy, szkolenia czy zaświadczenia o uczestnictwie w seminariach itp. dotyczących zagadnień bezdomności. W związku z tym Caritas Diecezji Sosnowieckiej zobliguje zatrudnianych na podstawie umów cywilnoprawnych pracowników socjalnych do złożenia w dziale kadr dokumentów poświadczających posiadane kwalifikacje zawodowe w celu ich zweryfikowania, a na przyszłość w zawieranych umowach zlecenie dołączy paragraf informujący zleceniobiorców wykonujących w Caritas pracę pracowników socjalnych o obowiązku podnoszenia swoich kwalifikacji zgodnie z art. 119 ust. 2 pkt 6 Ustawy o pomocy społecznej.*

(dowód: akta kontroli str. 1817-1821, 1990-1991, 1993-1996)

---

¹⁵ Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 8 lutego 2018 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz. U., poz. 700) osoby świadczące usługi na stanowisku opiekuna w noclegowniach i schroniskach dla osób bezdomnych, które w dniu wejścia w życie tej ustawy nie posiadają stosownych kwalifikacji mogą nadal wykonywać te czynności jednak nie dłużej niż do końca 2020 r.

Spośród osób zatrudnionych w schroniskach jedynie Kierownik Schroniska w Dąbrowie Górniczej, wcześniej zatrudniony jako pracownik socjalny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, uczestniczył w superwizji grupowej i indywidualnej dla pracowników socjalnych¹⁶.

(dowód: akta kontroli str. 1819)

Zasady pracy i postępowania z osobami bezdomnymi w placówkach Caritas były określone w statutach i regulaminach organizacyjnych. Dyrektor Caritas wyjaśnił że: *(...)Do podstawowych zadań realizowanych podczas pobytu osoby w placówce należą pomoc w odzyskaniu utraconych dokumentów, składanie wniosków o przydział mieszkania z zasobów gminy, pomoc w złożeniu dokumentów do lekarza pierwszego kontaktu, pomoc w złożeniu dokumentów do Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności pomoc w napisaniu CV, składanie wniosków o skierowanie do Domu Pomocy Społecznej. W placówkach w ramach realizacji różnorodnych projektów prowadzone są zajęcia z doradcą zawodowym, terapeutą ds. uzależnień, pedagogiem, prawnikiem, itp. Podejmowano także szereg działań o charakterze pro-społecznym mających na celu poprawę wizerunku osoby bezdomnej wśród społeczności lokalnej np. mieszkańcy schroniska w ramach współpracy z MOPS w Dąbrowie Górniczej biorą aktywny udział w Projekcie Aktywności Lokalnej oraz Pracach Społecznie Użytecznych. Ponadto propagowana jest idea wolontariatu. Mieszkańcy placówek biorą udział w szeregu działań na rzecz Caritas jak i innych podmiotów. W noclegowni w Sosnowcu osoby uzależnione mają możliwość korzystania z pomocy grup wsparcia w klubie abstynenckim, a także w organizacji katolickiej Światło Życie, która organizuje co 2 tygodnie spotkania z bezdomnymi.*

(dowód: akta kontroli str. 27-57, 147, 151)

1.3 Caritas zapewnił osobom bezdomnym w schroniskach całodobowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wzmacnianie aktywności społecznej i niektóre usługi zmierzające do wyjścia z bezdomności i uzyskania samodzielności życiowej. W noclegowniach umożliwiono spędzenie nocy w warunkach gwarantujących ochronę życia i zdrowia.

1.3.1 W 2016 roku w Schronisku w Dąbrowie Górniczej – z uwagi na prowadzony w obiekcie remont - nie przebywały żadne osoby. W roku 2017 w schronisku przebywało 77 osób skierowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej¹⁷ w Dąbrowie Górniczej oraz pięć osób, które po wstępnej ocenie nie zostały zakwalifikowane do pomocy MOPS. Caritas zakwalifikował te osoby do pomocy w formie schronienia ze względu na ich trudną sytuację życiową. Osoby te ponosiły jednak koszty utrzymania we własnym zakresie (renta, emerytura, zatrudnienie). W roku 2018 (do dnia 31 października) w schronisku przebywało 65 osób skierowanych przez MOPS w Dąbrowie Górniczej oraz sześć osób, które ponosiły koszty utrzymania we własnym zakresie. W schronisku (w tym roku) przebywały także trzy osoby z terenu gmin ościennych, które nie zostały zakwalifikowane do pomocy ze względu na przekroczenie ustawowego kryterium dochodowego i pokrywały pełną należność we własnym zakresie. Za jedną z nich opłatę wносił członek rodziny.

---

¹⁶ Art. 121a. 1. Ustawy o pomocy społecznej stanowi, że superwizja pracy socjalnej polega na ustawicznym rozwoju zawodowym pracowników socjalnych, służącym utrzymaniu wysokiego poziomu świadczonych usług, zachowaniu i wzmacnianiu kompetencji zawodowych, udzielaniu wsparcia, poszukiwaniu źródeł trudności w pracy i możliwości ich pokonywania.

¹⁷ Dalej: MOPS.

W Schronisku w Będzinie w latach objętych kontrolą przebywało:

- w 2016 r. 78 osób na podstawie decyzji ośrodków pomocy społecznej¹⁸ i 19 osób finansujących swój pobyt;
- w 2017 r.: 77 osób na podstawie decyzji OPS i 19 osób finansujących swój pobyt;
- w 2018 r.: 50 osób na podstawie decyzji OPS i 21 osób finansujących swój pobyt.

Osoby przebywające w obu schroniskach Caritas bez decyzji ośrodków pomocy społecznej kwalifikowane były do pomocy w placówce na podstawie rozmowy wstępnej, podczas której ustalano przyczyny bezdomności lub trudnej sytuacji życiowej. Pobierane od tych osób opłaty każdorazowo obejmowały schronienie wraz z wyżywieniem i wyniosły łącznie:

- w Schronisku w Będzinie: 63.185,00 zł w 2016 r., 90.424,00 zł w 2017 r. i 91.890,00 zł w 2018 r. (do 31 października);
- w Schronisku w Dąbrowie Górniczej: 26.950,00 zł w 2017 r. i 44.222,80 zł w 2018 r. (do 31 października).

(dowód: akta kontroli str. 148, 153, 1390, 1396-1397, 2086-2218, 2420-2422, 2424-2428)

Odnosząc się do zagadnienia udzielania schronienia osobom bezdomnym, które podpisały kontrakt socjalny, Dyrektor Caritas podał m.in. że: *Wszystkie osoby kierowane przez ośrodki pomocy społecznej z mocy ustawy o pomocy społecznej objęte są kontraktem socjalnym. W kwestii realizacji zawartych w nim postanowień personel placówek nie jest informowany przez ośrodki pomocy. Kontrakt socjalny zgodnie z „Wytycznymi w zakresie pomocy osobom bezdomnym” Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z miesiąca kwiecień 2017 roku¹⁹ zawiera tylko i wyłącznie pracownik socjalny ośrodka pomocy.*

(dowód: akta kontroli str. 148, 153, 1828-1928, 2086-2218)

Dyrektor wyjaśnił, że pobyt osób nietrzeźwych lub pod wpływem środków psychoaktywnych nie jest, co do zasady, możliwy. Osoby pod wpływem alkoholu lub środków psychoaktywnych są zobowiązane do opuszczenia placówki i skorzystania z pomocy w formie schronienia w placówce o niższym standardzie tj. noclegowni dla bezdomnych. W uzasadnionych przypadkach występowały wyjątki od przyjętych zasad. Każdorazowo o zaistniałych incydentach informowany był macierzysty ośrodek pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 148, 153-154, 2086-2218)

Dyrektor w odniesieniu do Schroniska w Będzinie wyjaśnił ponadto, że: *placówka jest wyposażona w sprawny alkomat. Badania wykonywali pracownicy w różnych porach w ciągu doby, szczególnie w porze wieczornej i nocnej. Osoby będące pod wpływem alkoholu mogły przebywać w placówce w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy wynik badania alkomatem nie przekraczał 0,5 promila, a temperatura na zewnątrz była ujemna.*

Odnosnie Schroniska w Dąbrowie Górniczej Dyrektor Caritas podał, że placówka posiadała na swoim wyposażeniu dwa urządzenia do pomiaru stężenia alkoholu w wydychanym powietrzu. W sytuacjach szczególnych istniała możliwość skorzystania z alkomatu, który był na wyposażeniu sąsiadującego z placówką Komisariatu Policji. Dodał, że nie udzielano pomocy osobom pod wpływem alkoholu lub środków psychoaktywnych. W przypadku podejrzenia użycia środków

¹⁸ Dalej: OPS.

¹⁹ Dalej: Wytyczne z 2017 r.

psychoaktywnych na miejsce wzywany był Zespół Ratownictwa Medycznego. Każdy incydent odnotowywany był w Dzienniku Raportów, jeżeli miało to miejsce w godzinach wieczornych i nocnych. W przypadku stwierdzenia ww. faktów w ciągu dnia procedura była taka sama, a o zaistniałej sytuacji informowany był macierzysty ośrodek pomocy społecznej.

Przeprowadzone oględziny potwierdziły wyposażenie obu placówek w sprawne alkometry. Wyniki dokonywanych pomiarów jak i ew. interwencje podlegały rejestracji.

(dowód: akta kontroli str. 148-149, 154, 2086-2087, 2091-2092, 2149-2150, 2154-2155, 2190-2191, 2195-2196)

W Schronisku w Dąbrowie Górniczej wystąpiły przypadki udzielenia schronienia osobom niezdolnym do samoobsługi. Dyrektor wyjaśnił, że personel Schroniska kierował się zasadami humanitaryzmu i wychodził naprzeciw wszystkim problemom, z którymi borykają się osoby bezdomne. Osoby takie oczekiwały w Schronisku do czasu uzyskania specjalistycznej pomocy np. w Domu Pomocy Społecznej. Dodał, że tylko w skrajnie trudnych przypadkach wymagających całodobowej opieki medycznej lub podawania specjalistycznych leków nie było możliwości udzielenia tymczasowego schronienia. Schronisko nie zatrudniało personelu wyspecjalizowanego do tego typu zadań.

Do Schroniska w Będzinie były przyjmowane osoby zdolne do samoobsługi (mogące samodzielnie się poruszać, wykonać samodzielnie toaletę osobistą i inne czynności związane z życiem codziennym). W przypadku pogorszenia się stanu zdrowia, gdy osoba nie mogła wykonać samodzielnie ww. czynności i wymagała opieki, kierowana była do odpowiednich placówek (szpitala, domu pomocy społecznej, zakładu opiekuńczego – leczniczego, hospicjum, bądź schroniska z usługami opiekuńczymi). W pierwszej kolejności, w przypadku pogorszenia się stanu zdrowia, wzywany był na wizytę domową lekarz rodzinny (a w razie nagłego pogorszenia stanu zdrowia – pogotowie) i to lekarz wskazywał dalsze postępowanie z podopiecznym Schroniska. Jako osoby niezagrażające zdrowiu i życiu innych osób przebywających w placówce zostały skierowane *osoby nieobciążone chorobą psychiczną, osoby samoobsługowe, zdolne do przestrzegania obowiązków panujących w Schronisku oraz osoby nie obciążone chorobą zakaźną.*

(dowód: akta kontroli str. 149, 154, 2086-2087, 2091-2092, 2149-2150, 2154-2155, 2190-2191, 2195-2196)

Szczegółowe badanie losowo dobranej próby dokumentacji 30 osób bezdomnych z lat 2016 – 2018 (po 10 osób z każdego roku objętego kontrolą) wykazało, że w schroniskach prowadzonych przez Caritas nie posiadano informacji dotyczących kontraktów socjalnych, w tym określonych w nich celów i terminów ich realizacji. Pracownicy Schronisk, zgodnie z przepisami, nie przeprowadzali wywiadów środowiskowych, ani nie sporządzali kontraktów socjalnych. Działania pracowników obu schronisk wobec osób bezdomnych dokumentowano poprzez sporządzanie: dziennika raportów, kart pracy, w tym pracy socjalnej (działania wspierające i aktywizujące, rozmowy dyscyplinujące), karty mieszkańca, adnotacji w sytuacji naruszenia regulaminu, dokumentacji fotograficznej z podejmowanych działań aktywizujących, dzienników zajęć, list obecności, dokumentacji treningu higienicznego oraz budżetowego.

W ramach działalności schronisk podejmowane były takie działania jak: praca z pedagogiem, terapeutą, zajęcia artystyczne, spotkania ze społecznością lokalną, pikniki, wolontariat, prace społecznie użyteczne, zajęcia w warsztacie, wycieczki.

W wyniku badania ww. 30 spraw, dotyczących osób bezdomnych, które uzyskały schronienie w schroniskach Caritas, stwierdzono, że schroniska nie posiadały informacji o aktualnej sytuacji i miejscu pobytu dziesięciu osób. Dziewięć osób nadal przebywało w schronisku, a cztery osoby znajdowały się w innym schronisku dla osób bezdomnych. Ponadto dwie osoby przebywały w placówkach innego typu (noclegownia i Dom Pomocy Społecznej) – ze względu na naruszanie regulaminu, stan zdrowia i nadużywanie alkoholu. Jedna osoba po przeniesieniu ze schroniska zmarła w szpitalu. Cztery osoby wyszły z bezdomności.

Do usług świadczonych ww. osobom należały: pomoc w złożeniu wniosku o przydział mieszkania z zasobów gminy, rozmowy grupowe, łagodzenie konfliktów, terapia uzależnień (indywidualna lub kierowanie na terapię grupową) zajęcia z doradcą zawodowym, zapewnienie dostępu do internetu, co stwarza możliwość poszukiwania ofert pracy, wywieszanie ofert na tablicy ogłoszeń, trening budżetowy i higieniczny, organizowanie dyżurów (sprzątanie, pomoc w kuchni), zapewnienie uczestnictwa w przygotowaniu posiłków oraz pozyskiwaniu produktów żywnościowych (od darczyńców, np. supermarketów).

W wyniku badania ww. próby dokumentacji stwierdzono, że wszystkie osoby przebywały w schronisku na podstawie decyzji o przyznaniu tymczasowego schronienia. Decyzje zostały wydane przez pracowników ośrodków pomocy społecznej (15 decyzji wydano w Dąbrowie Górniczej, pięć w Będzinie, cztery w Czeladzi, trzy w Wojkowicach, po jednej w Bobrownikach, Psarach i Sławkowie).

Dyrektor Caritas wyjaśnił, iż personel schronisk dla osób bezdomnych podejmuje szereg działań mających na celu wzmacnianie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej. Podopieczni uzyskiwali pomoc i wsparcie poprzez wypełnianie i złożenie wniosków o przydział mieszkania z zasobów gminy, wypełnianie i złożenie deklaracji do lekarza pierwszego kontaktu, wypełnianie i złożenie wniosku do Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Podopieczni uczestniczyli w treningu higienicznym, mieszkaniowym oraz budżetowym. Byli motywowani przez pracownika socjalnego do podejmowania zatrudnienia oraz rejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy. Na tablicy ogłoszeń dostępnej w schronisku znajdowały się aktualne oferty zatrudnienia. Ponadto prowadzono zajęcia z doradcą zawodowym. Podopieczni mieli możliwość uczestniczenia w Programie Aktywności Lokalnej, w ramach Klubu Integracji Społecznej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Dąbrowie Górniczej. Podopieczni mieli również możliwość korzystania z kąpielni kąpielniczej, w którym mogli rozwijać swoje zainteresowania, uczestniczyli w pracach społeczno-użytecznych i uczestniczyli jako wolontariusze w szeregu imprezach w ramach współpracy z okolicznymi instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi. Niektóre z osób kierowano do mieszkania chronionego znajdującego się w zasobach MOPS.

(dowód: akta kontroli str. 1828-1928, 1990, 1992-1993)

1.3.2 W obu noclegowniach prowadzonych przez Caritas zapewniono dostęp do czystego łóżka, do sanitariatów, do ciepłego posiłku, czystej odzieży, w ciepłym pomieszczeniu.

(dowód: akta kontroli str. 149, 154, 1997-2085)

W przypadku niskich temperatur, zgodnie z zawartą umową oraz wymogami konkursu otwartego na realizację zadania publicznego ogłoszonego przez Prezydenta Miasta Sosnowiec, do Noclegowni w Sosnowcu przyjmowane były osoby bezdomne po spożyciu alkoholu (z zawartością do pół promila), o ile osoba

taka nie wymaga pomocy medycznej. Jak wyjaśnił Dyrektor: *Tylko w takich przypadkach, z dopuszczalną zawartością alkoholu, zdarzało się, że osoby takie były przyjmowane.*

W latach 2016 do końca października 2018 r. z Noclegowni w Sosnowcu do Izby wytrzeźwień przewieziono 30 osób (osiem osób w 2016 r., 19 osób w 2017 r. i trzy osoby w 2018 r.).

Natomiast w Noclegowni w Dąbrowie Górniczej osoby po spożyciu alkoholu nie były przyjmowane i kierowano je do izby wytrzeźwień.

(dowód: akta kontroli str. 149, 154-155, 1997-2085)

Jak wykazały oględziny, Noclegownia w Sosnowcu dysponowała dwoma sprawnymi alkometrami. W noclegowni prowadzono dziennik, w którym odnotowywano przypadki przekroczenia dopuszczalnego poziomu alkoholu. Pomiaru dokonywał pracownik pełniący dyżur w danym dniu. Noclegownia w Dąbrowie Górniczej posiadała dwa sprawne alkometry. W placówce prowadzono listę obecności oraz ewidencję osób przebywających w noclegowni w danym dniu i wyniki badania stanu trzeźwości. Pomiaru poziomu alkoholu dokonywał pracownik pełniący dyżur w danym dniu.

(dowód: akta kontroli str. 149, 155, 1997-2085)

Dyrektor oświadczył m.in., że: *Ustawodawca nie zdefiniował pojęcia „osoby zdolne do samoobsługi, których stan zdrowia nie zagraża zdrowiu i życiu innych osób przebywających w placówce”, ponieważ każdą sytuację osoby bezdomnej należy rozpatrywać indywidualnie. Za osobę zdolną do samoobsługi można uznać taką, która bez pomocy innych osób jest w stanie zaspokoić swoje podstawowe potrzeby życiowe w zakresie odżywiania, pielęgnacji ciała i przemieszczania się. (...)*

Jako osoby znajdujące się w stanie *niezagrażającym zdrowiu i życiu innych osób przebywających w placówce* Kierownik Noclegowni w Sosnowcu określił osoby zdrowe na ciele i umyśle, sprawne fizycznie, a Kierownik Noclegowni w Dąbrowie Górniczej – *osoby posiadające umiejętności samodzielnego wykonywania wszystkich czynności w trakcie pobytu w noclegowni.*

(dowód: akta kontroli str. 149, 155, 1997-2085)

1.4 W badanym okresie nie realizowano wobec bezdomnych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności. Jak wyjaśnił m.in. Dyrektor Caritas większość z osób przebywających w objętych kontrolą placówkach została objęta kontraktem socjalnym przez macierzyste OPS. Natomiast osoby ponoszące indywidualną odpłatność za pobyt w placówkach, nieskierowane przez OPS, nie były w ogóle objęte indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności gdyż były to w zdecydowanej większości osoby w wieku poprodukcyjnym, schorowane, oczekujące na przydział lokalu mieszkalnego z zasobów gminy lub na miejsce w Domu Pomocy Społecznej, stąd możliwość ich aktywizacji była znacznie ograniczona.

Dodał, iż w celu aktywizacji skierowanych przez OPS osób bezdomnych w zakresie wzmocnienia aktywności społecznej, uzyskiwania samodzielności życiowej i wyjścia z bezdomności w schronisku dla bezdomnych Caritas realizowano szereg różnych przedsięwzięć. Wszyscy mieszkańcy objęci byli programem profilaktycznym prowadzonym przez terapeutę do spraw uzależnień. Mieli także możliwość uczestniczenia w grupach AA na terenie gminy Dąbrowa Górnicza. Ponadto prowadzono szereg działań prospołecznych, takich jak wykonywanie różnych prac na rzecz społeczności lokalnej. Były to zazwyczaj sprzątanie terenu należącego do klubów sportowych i pobliskiej spółdzielni mieszkaniowej. Mieszkańcy wykonywali także prace na rzecz jednego z dyskontów spożywczych w zamian za sprzęt AGD

i RTV, który następnie przekazano do hospicjum, a także do Schroniska w Dąbrowie Górniczej. Mieszkańcy Schroniska czynnie uczestniczyli w projekcie aktywności lokalnej prowadzonym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Kilku mieszkańców było zaangażowanych w prace społecznie użyteczne. Ponadto, wszyscy mieszkańcy Schroniska zobowiązani byli do treningu mieszkaniowego polegającego na codziennym wykonywaniu dyżurów na terenie schroniska, wykonywaniu prac w kuchni i dbaniu o wygląd własnego pokoju. Z działalności tej sporządzana była dokumentacja fotograficzna. Zdecydowana większość mieszkańców miała złożony wniosek o wynajem lokalu mieszkalnego z zasobów gminy Dąbrowa Górnicza. Mieszkańcy, którzy nie posiadali orzeczenia o stopniu niepełnosprawności byli zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy. Pracownik socjalny oraz personel schroniska systematycznie motywował wszystkich mieszkańców do poszukiwania zatrudnienia. Osoby z orzeczoną stopniem niepełnosprawności zachęcane były do podejmowania zatrudnienia w zakładach pracy chronionej. Spotkania pracownika socjalnego oraz zatrudnionych w schronisku pedagogów z mieszkańcami schroniska miały na celu poprawę komunikacji interpersonalnej wśród mieszkańców, służyły także do łagodzenia ewentualnych konfliktów poprzez wspólne rozwiązywanie problemów. W sytuacjach bardziej skomplikowanych powoływany był zespół interdyscyplinarny składający się z pracowników Schroniska dla Bezdomnych, MOPS, a w szczególnych przypadkach psychologa. Ze spotkań zespołów sporządzany był protokół. Z mieszkańcami prowadzony był także trening budżetowy polegający na motywowaniu do takiego dysponowania własnymi środkami finansowymi, aby każdy z mieszkańców w pierwszej kolejności zabezpieczył swoje najważniejsze potrzeby, tj. leki, środki higieny osobistej, oraz odzież.

(dowód: akta kontroli str. 147, 151, 1248-1314, 1328-1361, 1369-1390, 1395-1396, 1793-1814, 1929-1989, 2219-2223)

1.5 Źródłami finansowania działalności Caritas były przychody pochodzące m.in. z dotacji, środków własnych Caritas, wpłat indywidualnych osób bezdomnych, opłat wnoszonych przez ośrodki pomocy społecznej z terenu Polski za pobyt i wyżywienie osób bezdomnych. W szczególności, w badanym okresie:

- przychody z dotacji wynosiły: 680 500,00 zł w 2016 r. (wydatkowano 680 438,00 zł); 872 400,00 zł w 2017 r. (872 139,98 zł); 956 720,00 zł w 2018 r. – do 31 października (678 671,32 zł), z tego:
- środki z gmin Dąbrowa Górnicza i Sosnowiec wynosiły: 621 000,00 zł w 2016 r. (wydatkowano 621 000,00 zł); 777 000,00 zł w 2017 r. (777 000,00 zł) i 599 320,00 zł w 2018 r. – do 31 października (487 053,46 zł),
- środki Wojewody Śląskiego wynosiły: 59 500,00 zł w 2016 r. (wydatkowano 59 438,00 zł); 95 400,00 zł w 2017 r. (95 139,98 zł) i 89 400,00 zł, w 2018 r. – do 31 października (56 617,86 zł),
- środki z *Programu Pokonać Bezdomność. Program pomocy osobom bezdomnym*: 268 000,00 zł w 2018 r. – do 31 października (wydatkowano 135 000,00 zł).

Dodatkowo Caritas uzyskiwał przychody z:

- darowizn: 3.975,00, w 2017 r. (wydatkowano 4 806,29 zł); 3.776,22 zł w 2018 r. – do 31 października (wydatkowano 1 404,09 zł),

- odpłatności indywidualnych od osób bezdomnych: 76 206,00 zł w 2016 r. (wydatkowano 76.054,60 zł); 134 230,10 zł w 2017 r. (134 855,10 zł); 144 107,00 zł w 2018 r. – do 31 października (128 518,62 zł).
- zasiłków celowych i zasiłków stałych przekazywanych przez ops w kwotach: 38 580,86 zł w 2016 r. (wydatkowano 0,00 zł); 35 225,97 zł, w 2017 r. (14 489,54 zł); 16 330,60 zł w 2018 r. – do 31 października (7 091,78 zł).

Caritas uzyskiwał także darowizny rzeczowe w postaci artykułów żywnościowych na kwoty: 142.502,57 zł w 2017 r. i 633.477,38 zł w 2018 r. (do 31 października).

Ponadto działalność ta była finansowana ze środków Caritas: 7 269,56 zł w 2016 r. (wydatkowano 7 269,56 zł); 21 779,03 zł w 2017 r. (86 670,08 zł); 9 900,00 zł w 2018 r. – do 31 października (781,91 zł).

(dowód: akta kontroli str. 534-937, 1501,1505)

1.6 Podstawą do ustalenia wysokości opłat za zapewnienie schronienia osób bezdomnych były zarządzenia Dyrektora Caritas. Przyjęte stawki wynosiły:

- w Schronisku dla bezdomnych w Dąbrowie Górniczej 25,00 zł na dzień za pobyt i wyżywienie (od 2 stycznia 2017 r.), a od stycznia 2018 r. ustalono dwie stawki: 35,00 zł za dzień pobytu (z tego: pobyt i śniadanie - 25,00 zł, opłata za ciepły posiłek – 10,00 zł) i 25,00 zł za pobyt i wyżywienie²⁰,
- w Schronisku dla Bezdomnych w Będzinie Łagiszy opłata za pobyt wynosiła: 24,00 zł za dzień pobytu (z tego 18 zł za pobyt i 6,00 zł za wyżywienie)²¹, 25,00 zł (z tego 19 zł za pobyt i 6,00 zł za wyżywienie)²², 27 zł (z tego 20,00 zł za pobyt i 7,00 zł za wyżywienie)²³.

Ponadto, na mocy zarządzeń Dyrektora Caritas ustalono miesięczne stawki opłat od osób, korzystających ze schroniska bez skierowania OPS. Opłaty te były uzależnione od wysokości dochodu osoby bezdomnej.

(dowód: akta kontroli str. 147, 151-152, 156-164)

Jak wyjaśnił Dyrektor Caritas dzienny koszt pobytu w schronisku był różny. Wyjaśnił, że: *Związane jest to z dynamicznie zmieniającą się liczbą osób przebywających w placówce w poszczególnych miesiącach, a także wyższymi kosztami utrzymania placówki w sezonie zimowym, które są niezależne od liczby osób. Placówki ponoszą również koszty za tzw. gotowość do przyjęcia osoby bezdomnej.*

(dowód: akta kontroli str. 147-148, 152)

Koszty całkowite prowadzenia Schroniska w Będzinie w kolejnych latach wynosiły: w 2016 r. - 375 720,58 zł²⁴, w 2017 r. - 344 278,83 zł i w 2018 r. (do 31 października) – 517 523,27 zł, co w przeliczeniu na jednego pensjonariusza w kolejnych latach wyniosło, odpowiednio: 3 873,41 zł (97 osób), 3 586,24 zł (96 osób), 7 289,06 zł (71 osób).

Koszty całkowite prowadzenia schroniska w Dąbrowie Górniczej wynosiły w 2017 r. - 547 438,26 zł, w 2018 (do 31 października) 477 537,69 zł, co w przeliczeniu na jednego pensjonariusza w kolejnych latach wyniosło, odpowiednio: 6 676,08 zł (82 osoby), 6 453,21 zł (74 osoby).

(dowód: akta kontroli str. 147, 151-152, 692-937,1393-1394)

Wpłaty z dotacji uzyskanej z Gminy Dąbrowa Górnicza na świadczenie usług zapewnienia schronienia bezdomnym z jej terenu wynosiły: 216 000,00 zł w 2016 r.

²⁰ Zarządzenia Dyrektora Caritas: Nr 1/2017 z dnia 2 stycznia 2017 r. i Nr 1/2018 z dnia 2 stycznia 2018 r.

²¹ Zarządzenie Dyrektora Caritas Nr 1/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r.

²² Zarządzenie Dyrektora Caritas Nr 2/2017 z dnia 31 października 2017 r.

²³ Zarządzenie Dyrektora Caritas Nr 1/2018 z dnia 28 maja 2018 r.

²⁴ W placówce przebywały osoby bezdomne z terenu Dąbrowy Górniczej.

(wydatkowano 216 000,00 zł dla 56 osób), 292 000,00 zł w 2017 r. (wydatkowano 292 000,00 zł dla 77 osób), a w 2018 r. (do 31 października) 312 000,00 zł (wydatkowano 255 298,12 zł dla 64 osób).

Zgodnie z zasadami określonymi w zawartych umowach na wsparcie realizacji zadania publicznego, rozliczeń poniesionych wydatków dokonywano w sprawozdaniach częściowych z realizacji zadania za okres od 1 stycznia do 30 czerwca oraz w sprawozdaniach końcowych za okres od 1 stycznia do 31 grudnia.

(dowód: akta kontroli str. 692, 708-728, 755-770, 781, 785-804, 1248-1388)

Pozostałe gminy przekazywały płatności na podstawie faktur wystawianych przez Caritas. Za zapewnienie schronienia osobom bezdomnym z terenu tych gmin przekazano łącznie: 128 772,40 zł w 2016 r. za 23 osoby; 186 463,10 zł w 2017 r. za 41 osób; 155 748,62 zł w 2018 r. (do 31 października) za 46 osób. Płatności te składały się z dwóch źródeł finansowania:

- z budżetu gmin: 90 191,54 zł w 2016 r. za 23 osoby; 147 262,13 zł w 2017 r. za 41 osób; 135 641,80 zł w 2018 r. (do 31 października) za 46 osób,
- ze środków zasiłku 38 580,56 zł w 2016 r. z siedmiu gmin (dla dziewięciu osób), 35 225,97 zł w 2017 r. z sześciu gmin (dla 15 osób) i 16 330,60 zł w 2018 r. (do 31 października) z ośmiu gmin (dla 12 osób).

Jak wyjaśnił Dyrektor Caritas *środki te poszczególne ośrodki przekazywały bezpośrednio na konto Schroniska, jako częściowe pokrycie odpłatności za pobyt osoby bezdomnej. Nie były one bezpośrednio przekazywane bezdomnym, pomniejszały jedynie kwotę do zapłaty, jaką dany OPS był zobowiązany do wpłaty za pobyt bezdomnego w placówce. (np. pobyt za jeden miesiąc wynosił 750 zł OPS wpłacał na konto Schroniska 422,80 zł w formie zasiłku oraz 327,20 zł jako odpłatność za pobyt).*

Na podstawie informacji uzyskanych przez NIK z 12 gmin, które kierowały bezdomnych do schroniska, ustalono, że zasiłki przekazywano za zgodą osób bezdomnych wyrażonych w oświadczeniach i stanowiły one pokrycie częściowych lub pełnych kosztów pobytu osób bezdomnych w schroniskach. Przyczyną takiego stanu był m.in. brak uchwały rady gminy w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku.

Zgodnie z *Wytycznymi z 2017 r.* osoba bezdomna skierowana do schroniska dla osób bezdomnych decyzją administracyjną przez gminę, nie powinna wносить żadnych opłat bezpośrednio na rzecz schroniska.

NIK zauważa, że zgodnie z art. 97 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej rada gminy w drodze uchwały ustala, w zakresie zadań własnych, szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych. Na podstawie art. 39 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, zasiłek celowy może być przekazywany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału oraz odzieży niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu, a zatem nie powinien być przeznaczony na pokrywanie kosztów pobytu osób bezdomnych w placówkach.

(dowód: akta kontroli str. 148,152, 275-296, 534-937, 1501,1505, 1502-1510, 2233-2473)

Z wpłat indywidualnych od osób bezdomnych (przebywających w schroniskach bez decyzji i skierowania OPS) Caritas uzyskał łącznie: 76 206,00 zł w 2016 r., 134 230,10 zł w 2017 r., 144 107,00 zł w 2018 r. (do 31 października), z tego:

- w Schronisku w Będzinie: 64 551,00 zł od 19 pensjonariuszy w 2016 r., 94 420,10 zł od 30 pensjonariuszy w 2017 r. i 94 622,00 zł od 32 pensjonariuszy w 2018 r. (do 31 października).
- w Schronisku w Dąbrowie Górniczej: 26 800,00 zł od pięciu pensjonariuszy w 2017 r. i 36 625,00 zł od ośmiu pensjonariuszy w 2018 r. (do 31 października).

Opłaty indywidualne wносиły osoby, które nie zostały objęte pomocą OPS, uzyskujące dochody m.in. z emerytury, renty, których dochód przekraczał ustawowe kryterium dochodowe, osoby przebywające w schronisku prywatnie bez skierowania z OPS, osoby w przypadku, których gminy pokrywały wyłącznie koszty pobytu bez wyżywienia.

(dowód: akta kontroli str. 148, 152, 692-693, 773-775, 738-739, 773-775, 781,810-813, 849-853, 904-911,1506-1510, 938-1057)

1.7 W latach 2016 – 2018 na podstawie art. 25 ustawy o Pomocy Społecznej Caritas zawierał roczne umowy z: Gminą Dąbrowa Górnicza i Gminą Sosnowiec, których przedmiotem było wsparcie realizacji zadania publicznego w: Schronisku dla osób bezdomnych w Dąbrowie Górniczej²⁵, Noclegowni dla osób bezdomnych w Dąbrowie Górniczej i Noclegowni dla osób bezdomnych w Sosnowcu.

I tak na podstawie umów:

- na *Udzielenie schronienia w Domu dla bezdomnych dla osób bezdomnych z Dąbrowy Górniczej* uzyskano dotacje w kwotach: 216 000,00 zł na 2016 r., 292 000,00 zł na 2017 r. i 312 000,00 zł na 2018 r.,
- na *Prowadzenie Noclegowni dla Bezdomnych z Dąbrowy Górniczej* uzyskano dotacje w kwotach: 220 000,00 zł na 2016 r., 180 000,00 zł na 2017 r. i 160 000,00 zł na 2018 r.,
- na *Prowadzenie na terenie Gminy Sosnowiec noclegowni dla bezdomnych mężczyzn z terenu Miasta Sosnowca* uzyskano dotacje w kwotach: 185 000,00 zł na 2016 r., 185 000,00 zł w 2017 r. i 185 000,00 zł na 2018 r.

W pierwszej z ww. trzech umów zawarto postanowienia dotyczące zapewnienia schronienia, noclegu, podstawowych potrzeb bytowych, pomocy socjalnej i usług aktywizacyjnych, natomiast w dwóch kolejnych zawarto zapisy dotyczące zapewnienia schronienia, noclegu i podstawowych potrzeb bytowych. W umowach tych zapewniono miejsca schronienia dla określonej liczby osób.

(dowód: akta kontroli str. 216-296)

Kwoty przyznanych w kolejnych latach dotacji były zgodne z kwotami wnioskowanymi przez Caritas ustalonymi na podstawie kalkulacji kosztów wykazanych w składanych do ww. Gmin ofertach. Poniesione w badanym okresie wydatki przeznaczone były na cele i zadania wynikające z przyjętej kalkulacji²⁶.

(dowód: akta kontroli str. 1058-1113, 1400-1500, 1579-1580)

²⁵ W 2016 r. w związku z remontem obiektu Schroniska w Dąbrowie Górniczej zadanie to realizowało Schronisko dla osób bezdomnych w Będzinie Łagiszy, w którym przebywały osoby bezdomne z remontowanego Schroniska.

²⁶ Badanie przeprowadzono na próbie 15 losowo wybranych wydatków poniesionych w 2018 r. przez Caritas (po pięć wydatków z każdej jednostki terenowej zrealizowanych w 2018 r. na podstawie zawartych umów z Gminami Dąbrowa Górnicza i Sosnowiec)

Ewidencja księgową prowadzona była w Caritas w sposób umożliwiający identyfikację środków finansowych pochodzących z dotacji Gmin Dąbrowa Górnicza i Sosnowiec²⁷.

(dowód: akta kontroli str. 1766-1791)

Zgodnie z wymogami art. 18 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o *działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*²⁸ i zawartymi umowami z Gminami Dąbrowa Górnicza i Sosnowiec, Caritas składał sprawozdania końcowe w terminach 30 dni od zakończenia realizacji zadania oraz ze szczegółowością wskazaną w ww. przepisie. Dodatkowo Caritas przedkładał do Gminy Dąbrowa Górnicza sprawozdania z realizacji zadań za pierwsze półrocze.

(dowód: akta kontroli str. 216-493, 536-613, 619-684, 693-780, 782, 1248-1388, 1792-1816)

Jak wskazano wyżej, dwie z trzech placówek terenowych Caritas²⁹, które uzyskiwały dotacje z Gminy Dąbrowa Górnicza i Sosnowiec spełniały wymogi *Rozporządzenia ws. minimalnych standardów*. W Noclegowni dla osób bezdomnych w Sosnowcu stwierdzono niespełnienie wszystkich wymogów ww. rozporządzenia, co opisano w pkt 1.2 niniejszego wystąpienia.

W ofertach składanych do Gminy Sosnowiec przez ww. noclegownię informowano o zapewnionych tam warunkach.³⁰ Dyrektor wyjaśnił, że czas na wprowadzenie standardów upływa z końcem 2020 r. W chwili składania ofert Noclegownia nie naruszała rozporządzenia w sprawie wymaganych standardów. W budynku Noclegowni pracownicy urzędu kilkakrotnie przeprowadzali kontrole i nigdy nie było zastrzeżeń dotyczących warunków lokalowych i wyposażenia placówki.

(dowód: akta kontroli str. 1058-1113, 1501,1504, 1997-2148)

Caritas zawarł w 2018 r. z innymi gminami/ops osiem umów³¹ i dwa tzw. porozumienia³², na świadczenie usług w postaci tymczasowego schronienia dla osób bezdomnych z terenu 10 gmin (wcześniej Caritas realizował te usługi bez zawarcia umów). W umowach/porozumieniach tych (z jednym wyjątkiem) nie zawarto zapisów dotyczących działań aktywizujących osoby bezdomne oraz innych ustaleń dotyczących współpracy ze schroniskiem w zakresie świadczenia osobom bezdomnym usług ukierunkowanych na wzmacnianie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej. W sześciu przypadkach nie wskazano liczby osób bezdomnych, którym Caritas winno zapewnić schronienie. Jak wyjaśnił Dyrektor Caritas: *umowy z Gminami, w których nie wskazano ilości osób są małymi gminami, w których problem bezdomności nie występuje lub tylko w pojedynczych przypadkach, ale zgodnie z obowiązującymi przepisami muszą mieć podpisane umowy na zabezpieczenie schronienia osobom bezdomnym. I tak mimo zawartych umów np. gmina Ożarówce nie skierowała żadnej osoby, Gmina Wielgie dwie osoby, Kolno jedną osobę, Psary jedną osobę, Jasienica jedną.*

²⁷ Przychody ewidencjonowano na koncie 740 – Dotacje, dofinansowania, a koszty na koncie 503 – Koszty działalności statutowej dotacje, dofinansowania, według przyjętych w planie kont oznaczeń dla jednostek: 07 dla Noclegowni w Sosnowcu; 08 dla Noclegowni w Dąbrowie Górniczej, 02 dla Schroniska w Będzinie, 03 dla Schroniska w Dąbrowie Górniczej oznaczeniami źródeł pochodzenia środków finansowych z gmin: 01 lub 02

²⁸ Dz. U. z 2018 r. , poz. 450, ze zm., dalej jako *ustawa o działalności pożytku publicznego*.

²⁹ Schronisko dla osób bezdomnych w Dąbrowie Górniczej, Schronisko dla osób bezdomnych w Będzinie, Noclegownia dla osób bezdomnych w Dąbrowie Górniczej

³⁰ Oferta na 2016 r. na 2017 r. i na 2018 r.

³¹ Z gminami: Bojszowy, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Jasienica, Kolno (województwo podlaskie), Ożarówce, Psary, Wielgie (województwo kujawsko-pomorskie).

³² Jedno z Gminą Sławków i jedno z Gminy Ogrodzieniec.

Jednocześnie z wyjaśnień Dyrektora wynikało, że w sytuacji braku miejsc w Schroniskach występowały przypadki odmowy przyjęcia osoby bezdomnej bez wydanej decyzji (bez skierowania), nie prowadzono jednak rejestru osób, którym odmówiono przyjęcia do placówki.

Dziewięć z 10 ww. gmin w informacji przekazanej NIK podało, że zawierając umowy/porozumienia nie stosowano trybu określonego w art. 25 ustawy o pomocy społecznej, natomiast zlecono usługi korzystając z zapisu art. 4 pkt 8 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych*³³. Jedna z gmin wyjaśniła, iż przy zleceniu świadczenia usług w postaci tymczasowego schronienia dla osób bezdomnych stosowano art. 25 ustawy o pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 167-215, 1390, 1397, 1513-1551, 2233-2473)

1.8 W badanym okresie Caritas wnioskował do Wojewody Śląskiego i uzyskał środki na realizację 11 przedsięwzięć w ramach zadania pn. *Wspieranie działań mających na celu przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego osób skrajnie ubogich i zagrożonych bezdomnością*.

W 2016 r. realizowano zadania na podstawie trzech umów na łączną kwotę 59.500,00 zł³⁴, z czego wydatkowano 59.438,00 zł (99,9%), w 2017 r. na podstawie czterech umów na łączną kwotę odpowiednio 95.400,00 zł³⁵, z czego wydatkowano 95.139,98 zł (99,7%) i w 2018 r. (do 31 października) – na podstawie czterech umów³⁶ na łączną kwotę 89.400,00 zł, z czego wydatkowano 56.617,86 zł (63,3%).

Caritas wnioskował o środki w składanych do Wojewody Śląskiego ofertach na realizację zadania publicznego. Poniesione wydatki były zgodne z harmonogramem wydatków załączonym do zawartych umów z Wojewodą Śląskim³⁷.

Zgodnie z wymogami art. 18 ustawy o działalności pożytku publicznego i zawartymi umowami z Wojewodą Śląskim, Caritas składał sprawozdania końcowe w terminach 30 dni od zakończenia realizacji zadania oraz ze szczegółowością wskazaną w ww. przepisie.

W 2018 r. w ramach programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Programu pokonać bezdomność. Program pomocy osobom bezdomnym” Caritas zawarł umowę na zadanie pn. „Dostosowanie placówek świadczących usługi dla

---

³⁴ Umowa PSI.946.3.2.19.2016 z dnia 25 lipca na zadanie pn. „Spokojna noc” - 18.000,00 zł dla Noclegowni w Sosnowcu.

Umowa nr PSI.946.3.2.20.2016 z dnia 25 lipca 2016 r. na zadanie pn. „W drodze do domu” – 24.000,00 zł dla Schroniska w Będzinie – Łagiszy.

Umowa nr PSI.940.3.2.21.2016 z dnia 25 lipca 2016 r. na zadanie pn. „Na Łącznej” – 17.500,00 zł dla Noclegowni w Dąbrowie Górniczej.

³⁵ Umowa nr PSI.946.2.4.12.2017 z dnia 28 lipca 2017 r. na zadanie „Spokojna Noc” – 18.600,00 zł dla Noclegowni w Sosnowcu.

Umowa nr PSI.946.2.4.13.2017 z dnia 28 lipca 2017 r. na zadanie „Kącik majsterkowicza” – 26.200,00 zł dla Schroniska w Dąbrowie Górniczej.

Umowa nr PSI.946.2.4.14.2017 z dnia 28 lipca 2017 r. na zadanie „W drodze do domu” – 29.400,00 zł dla Schroniska w Będzinie – Łagiszy.

Umowa nr PSI.946.2.4.15.2017 z dnia 28 lipca 2017 r. na zadanie „Na Łącznej” – 21.200,00 zł dla Noclegowni w Dąbrowie Górniczej.

³⁶ Umowa nr PSI.946.2.4.11.2018 z dnia 24 maja 2018 r. na zadanie „Inicjatywa” – 24.000,00 zł dla Schroniska w Będzinie – Łagiszy.

Umowa nr PSI.946.2.4.12.2018 z dnia 24 maja 2018 r. na zadanie „Spokojna noc” – 24.000,00 zł dla Noclegowni w Sosnowcu.

Umowa nr PSI.946.2.4.13.2018 z dnia 24 maja 2018 r. na zadanie „Na Łącznej” – 18.000,00 zł dla Noclegowni w Dąbrowie Górniczej.

Umowa nr PSI.946.2.4.14.2018 z dnia 24 maja 2018 r. na zadanie „Przyjazne miejsce” – 23.400,00 zł dla Schroniska w Dąbrowie Górniczej.

³⁷ Badanie przeprowadzono na próbie 20 losowo wybranych wydatków poniesionych w 2018 r. przez Caritas (po pięć wydatków z każdej jednostki terenowej zrealizowanych w 2018 r. umów z Wojewodą Śląskim).

osób bezdomnych do obowiązujących standardów” (Moduł III – Infrastruktura)³⁸, na kwotę dofinansowania 268.000,00 zł. Do 31 października 2018 r. Caritas wydatkował 135.000,00 zł (50,4% przyznanej kwoty)³⁹. Zgodnie z aneksem do umowy z wykonawcą⁴⁰ do dnia 31 grudnia 2018 r. zakończono roboty budowlane, co potwierdziły przeprowadzone oględziny. Termin rozliczenia wydatków na podstawie umowy z Ministrem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wyznaczono na 30 dni od zakończenia realizacji przedsięwzięcia, tj. do 30 stycznia 2019 r.

(dowód: akta kontroli str. 148, 152, 534, 510-525, 1115-1389, 1394, 1398-1399, 1827, 1757-1765, 2190-2218)

1.9 Odnosząc się do zmian w systemie pomocy osobom bezdomnym dokonanych od września 2016 r.⁴¹, Dyrektor Caritas wyjaśnił: *Nowelizacja ustawy o pomocy społecznej z 2016 roku w znaczący sposób przyczyniła się do udzielania skuteczniejszej pomocy, szczególnie osobom niesamodzielnym. Osoby te ze względu na stan zdrowia, wiek wymagają opieki, której nie zapewnia schronisko. Wyodrębnienie placówek z usługami opiekuńczymi dało możliwość właściwej pomocy właśnie takim osobom.*

Dodał, że: *z całą pewnością podniesienie standardu placówki, zgodnie z nowymi przepisami, przyczyniło się do poprawy sytuacji bytowej osób bezdomnych. Zmiana ta jednak nie ma większego wpływu na postawę ww. osób. Dominująca u nich postawa roszczeniowa oraz niechęć do podejmowania jakichkolwiek działań zmierzających do poprawy własnej sytuacji skutecznie niwelują podejmowane przez pracowników działania.*

Dyrektor Caritas w wyjaśnieniach podał również, że: *wprowadzone zmiany nastrożają bardzo wielu wątpliwości, bo w realiach placówki zasada mówiąca o tym, że w schroniskach dla bezdomnych mogą przebywać wyłącznie osoby zdolne do samoobsługi nie jest możliwa do realizacji. Pomoc społeczna uznaje, że schronisko zapewnia odpowiednią opiekę, tymczasem jest to po prostu niemożliwe. W Schronisku dla Bezdomnych obok osób w podeszłym wieku, które znajdują się w relatywnie dobrej kondycji fizycznej i psychicznej, ale mają nikłe szanse na uzyskanie samodzielności życiowej, znajdują się osoby z różnymi czasami bardzo głębokimi niepełnosprawnościami, osoby przewlekle chore na schorzenia onkologiczne, kardiologiczne czy też cukrzycę. Ze względu na tryb życia osób bezdomnych grupa ta stanowi znaczącą, jednak nie przeważającą część mieszkańców. Osoby prowadzące placówki, pozbawione odpowiedniego wsparcia ze strony służby zdrowia, mające ograniczenia w zatrudnieniu wyspecjalizowanego a co za tym idzie drogiego w utrzymaniu personelu mają ograniczone możliwości prawidłowej oceny stanu zdrowia bezdomnych z punktu widzenia ich zdolności do samoobsługi lub zagrożeń dla zdrowia i życia innych mieszkańców. Również nałożenie na gminę konieczności zawierania umów z placówką na udzielenie schronienia osobom bezdomnym wprowadziło duży niepokój wśród podopiecznych. Musieli oni często z dnia na dzień opuścić placówkę w wyniku braku zawarcia stosownych umów. Obecnie również daje się odczuć nerwowość wśród*

³⁸ Umowa nr DPS/B2/01/2018 z dnia 9 sierpnia 2018 r. o wsparcie realizacji zadania publicznego pod nazwą Moduł III Infrastruktura: Dostosowanie placówek świadczących usługi dla osób bezdomnych do obowiązujących standardów.

³⁹ Za częściowo wykonane roboty budowlane w obiekcie Schroniska dla Bezdomnych w Będzinie – Łagiszy zapłacono 81 000,00 zł oraz przekazano zaliczkę na dalsze roboty budowlane w kwocie 54 000,00 zł.

⁴⁰ Umowa wykonawcza na roboty budowlane w Schronisku dla Bezdomnych Caritas Diecezji Sosnowieckiej w Będzinie – Łagiszy, ul. Energetyczna 10 – Prace wewnętrzne z dnia 1 sierpnia 2018 r. Aneks z dnia 14 grudnia 2018 r.

⁴¹ Po wejściu w życie przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 1310, ze zm.).

podopiecznych, gdyż nie mają oni pewności czy od 1 stycznia 2019 r. będą oni mogli nadal przebywać w schronisku. Może się bowiem okazać, że dana gmina dokona wyboru ośrodka kierując się wysokością opłat - wybierając najtańszą ofertę, nie biorąc pod uwagę jakości świadczonych przez placówkę usług, z całkowitym pominięciem opinii osób korzystających z pomocy.

Dyrektor zaznaczył również, że w pełni uzasadnione byłoby powołanie zespołu koordynującego podejmowane działania przez organy i instytucje różnych szczebli, które są zaangażowane w niesienie pomocy osobom bezdomnym. Podkreślił, że problem bezdomności jest złożony i wykracza poza kompetencje jednego ministerstwa. A zatem, aby w sposób skuteczny pomagać osobom bezdomnym należałoby udzielać kompleksowych świadczeń, także tych, które pozostają poza zakresem działania pomocy społecznej, m.in. w zakresie edukacji, ponownej integracji tych osób ze społeczeństwem, czy w kwestii problemów zdrowotnych.

(dowód: akta kontroli str.144-146)

1.10 Caritas nie był objęty kontrolą Najwyższej Izby Kontroli P/13/113 *Działania administracji publicznej na rzecz bezdomnych.*

(dowód: akta kontroli str. 131-135, 148, 152)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Z dniem 1 stycznia 2017 r. funkcję Kierownika Schroniska w Będzinie powierzono osobie, która nie spełniała wówczas wymogu wynikającego z art. 122 ust. 1 *ustawy o pomocy społecznej* w zakresie posiadania co najmniej 3 letniego stażu pracy w pomocy społecznej, natomiast posiadała wymaganą specjalizację. Wcześniej, od dnia 1 grudnia 2015 r. była ona zatrudniona, jako opiekun w ww. schronisku.

(dowód: akta kontroli str. 1817-1826)

Jak wyjaśnił Dyrektor Caritas, mimo poszukiwań kandydata na stanowisko kierownika Schroniska, nie udało się zatrudnić osoby spełniającej wszystkie warunki zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Na czas osiągnięcia przez zatrudnioną osobę 3-letniego stażu, na mocy porozumienia Kierownik Noclegowni w Sosnowcu sprawował nieodpłatny nadzór nad Schroniskiem polegający na koordynacji, planowaniu i nadzorowaniu jego funkcjonowania.

(dowód: akta kontroli str. 1501, 1503, 1511-1512)

OCENA
CZĄSTKOWA

Caritas zapewnił schronienie wszystkim osobom bezdomnym skierowanym przez ośrodki pomocy społecznej. Dwa schroniska i noclegownia spełniały wszystkie standardy usług i obiektów określone w *Rozporządzenia ws. minimalnych standardów*, a kolejna noclegownia wymagała dostosowania w zakresie wymagań dotyczących liczby niektórych urządzeń sanitarnych. Caritas prowadził działania aktywizujące i wspierające osoby bezdomne. Usługi ukierunkowane na wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej były realizowane w zakresie zaproponowanym przez Caritas. Gminy zawierając umowy dotyczące udzielenia schronienia bezdomnym osobom nie przekazały do realizacji zadań w tym zakresie i w oparciu o postanowienia kontraktów socjalnych czy też indywidualnych planów wychodzenia z bezdomności. Ponadto Caritas we własnym zakresie nie skorzystał z możliwości opracowania indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności. Caritas aktywnie pozyskiwał środki finansowe na prowadzoną działalność. Otrzymane dotacje zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem i terminowo rozliczone. Wpłaty przekazywane przez gminy z tytułu udzielenia schronienia obejmowały w części kwoty zasiłków udzielonych osobom bezdomnym, w związku

z oświadczeniami składanymi przez osoby bezdomne, podczas gdy zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia winny być ustalane przez radę gminy w drodze uchwały, a opłata za schronisko winna być uiszczana przez gminę, w ramach realizacji zadań własnych. Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła braku wymaganego stażu pracy przez zatrudnioną w 2017 r. Kierownik Schroniska w Będzinie i nie miała istotnego wpływu na kontrolowaną działalność.

OBSZAR

2. Nadzór nad realizacją zadań na rzecz osób bezdomnych

Opis stanu faktycznego

2.1 Zgodnie z postanowieniami Statutów Caritas do kompetencji Dyrektora należał nadzór i kontrola nad terenowymi jednostkami organizacyjnymi. W Caritas nie opracowano szczegółowych regulacji wewnętrznych w zakresie sprawowania nadzoru nad realizacją zadań na rzecz osób bezdomnych. Nadzór ten był sprawowany bezpośrednio przez *Dyrektora Caritas*. Kierownicy placówek byli zobowiązani do bieżącego referowania przebiegu prac. Nadzór finansowy nad prawidłowością wydatkowania środków sprawował Dział Księgowości. Jednocześnie w ramach umów zawieranych z poszczególnymi gminami na realizację ww. zadań pracownicy urzędów dokonywali kontroli placówek, a także przedstawiano im dokumenty związane z realizacją zadania, w tym sprawozdania roczne z ich realizacji.

Jak podał Dyrektor Caritas, kierownicy schronisk sprawowali bezpośredni nadzór nad realizacją usług wykonywanych wobec podopiecznych poprzez codzienne sprawdzanie wykonywanych zadań przez podległy personel. Personel schronisk był zobowiązany do składania pisemnych raportów z wykonywanych czynności, prowadzenia dzienników zajęć oraz sporządzania list obecności i uczestniczenia w zajęciach programowych. Wszelkiego rodzaju niedociągnięcia i problemy rozwiązywane były na bieżąco.

Pracownicy Noclegowni mieli obowiązek sporządzać pisemne sprawozdania z pełnionego dyżuru (poprzez wypełnienie Dziennego raportu MOPS, oraz zeszytu raportów).

Dzienny raport MOPS zawierał informacje dotyczące frekwencji. Przy każdym nazwisku wpisywane były także numery skierowania MOPS oraz data jego ważności.

W zeszycie raportów wpisywane były informacje dotyczące osób nowoprzyjętych, zachowania mieszkańców, oraz innych wydarzeń, które miały miejsce podczas pełnienia dyżuru w danym dniu (np. interwencje Policji lub Straży Miejskiej oraz ich powód, wezwania Pogotowia Ratunkowego i inne wydarzenia). Wpisane były także nazwiska osób nocujących danego dnia. W codziennych kontaktach telefonicznych relacjonowane były bieżące sprawy.

Dyrektor Caritas oświadczył, iż prowadził nadzór w placówkach poprzez niezapowiedziane wizytacje, kontrolę dokumentacji oraz stanu technicznego budynków, a także osobisty bądź telefoniczny kontakt z poszczególnymi kierownikami ośrodków, którzy na bieżąco relacjonowali wszystkie sytuacje wpływające na funkcjonowanie placówek. Czynności te nie były dokumentowane.

(dowód: akta kontroli str. 10, 16-17, 148, 152-153, 1389, 1394-1395)

2.2 W badanym okresie w Caritas przeprowadzonych zostało łącznie sześć kontroli zewnętrznych, z tego jedna kontrola w trybie art. 17 ustawy o działalności pożytku

publicznego, związana z realizacją zadań na rzecz osób bezdomnych⁴². W wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 129-143)

2.3 Zarówno w placówkach dla bezdomnych prowadzonych przez Caritas, jak i w siedzibie głównej nie prowadzono książki skarg. Jak wyjaśnił Dyrektor Caritas, Mieszkańcy placówek mieli możliwość bezpośredniego składania skarg do Dyrektora Caritas, Urzędów Miejskich dotujących prowadzenie placówek oraz Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej. W dniu 22 stycznia 2018 r. do MOPS w Dąbrowie Górniczej wpłynęła jedna skarga mieszkańca Schroniska w Dąbrowie Górniczej, dotycząca pracy na rzecz placówki zgodnie z regulaminem. Skarga ta została następnie przekazana drogą elektroniczną do Dyrektora Caritas. Mieszkaniec Schroniska w swojej ocenie podważał orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, zgodnie z którym posiada umiarkowany stopień niepełnosprawności. W ocenie mieszkańca nie mógł on wykonywać pracy na rzecz schroniska. W celu rozstrzygnięcia zaistniałej sytuacji powołano zespół interdyscyplinarny, który po rozmowie z mieszkańcem ustalił, że ww. osoba będzie wykonywała prace dostosowane do możliwości zdrowotnych. Osoba składająca skargę do dnia dzisiejszego przebywa w ww. Schronisku.

(dowód: akta kontroli str. 148, 153, 1389, 1393, 1553-1555)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA
CZĄSTKOWA

Dyrektor Caritas wprowadził rozwiązania umożliwiające prowadzenie właściwego nadzoru nad działalnością schronisk i noclegowni. Działania w tym zakresie nie były jednak dokumentowane. Przeprowadzona przez Gminę Sosnowiec kontrola dotycząca usług świadczonych w schronisku nie wykazała nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, zwraca uwagę na konieczność przestrzegania przy zatrudnianiu kierownika schroniska dla osób bezdomnych przepisów dotyczących wymaganego stażu pracy.

Wnioski

Najwyższa Izba kontroli nie formułuje wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

⁴² Przeprowadzoną przez Urząd Miejski w Sosnowcu, Wydział Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi w dniach 29 marca – 29 czerwca 2016 r. w zakresie prowadzenia na terenie Gminy Sosnowiec od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2015 r. Noclegowni dla bezdomnych mężczyzn z terenu Miasta Sosnowca.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 6 marca 2019 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Michał Nowak
St. inspektor kontroli państwowej**

.....